

**Záměr
na vyhlášení zvláště chráněného území**

**ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.
o ochraně přírody a krajiny v platném znění
a § 10 vyhlášky č. 45/2018 Sb.**

**Přírodní rezervace
Čtyři palice**

1 Název zvláště chráněného území:

Čtyři palice

2 Návrh kategorie ochrany zvláště chráněného území:

přírodní rezervace – dále jen „PR“ (ve smyslu § 33 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění – dále jen „zákon“)

3 Předměty ochrany a jejich popis:

3.1 Souhrnná charakteristika předmětů ochrany:

Geomorfologicky význačný rulový skalní útvar s ekosystémy skal a drolin a přilehlými lesními ekosystémy bučin.

3.2 Popis předmětů ochrany

A. ekosystémy

Ekosystém	Podíl plochy v ZCHÚ (%)	Popis ekosystému
S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin	1	<p>Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin na lokalitě odpovídá svazu <i>Asplenion septentrionalis</i>, avšak většinou v druhově ochuzenější podobě. Z cévnatých rostlin jsou zastoupeny převážně některé kapradňorosty, např. kapraď samec (<i>Dryopteris filix-mas</i>), k. rozložená (<i>D. dilatata</i>) nebo k. osténkatá (<i>D. carthusiana</i>), osladič obecný (<i>Polypodium vulgare</i>) se vyskytuje spíše ojediněle. Doprovázeny jsou běžnějšími druhy acidofytů jako je metlička křivolaká (<i>Avenella flexuosa</i>) nebo lipnice hajní (<i>Poa nemoralis</i>).</p> <p>Velké pokryvnosti dosahují také mechrosty rostoucí přímo jak na povrchu skal a balvanů, tak v místech akumulace humusu. Běžně se vyskytuje rokyt cypřišový (<i>Hypnum cupressiforme</i>), dvouhrotec chvostnatý (<i>Dicranum scoparium</i>), širožebrec dlouholistý (<i>Paraleucobryum longifolium</i>), lesklec (<i>Plagiothecium</i> sp.), těhovce bezžebrý (<i>Hedwigia ciliata</i>) či roztroušeně děrkavka Hartmanova (<i>Grimmia hartmanii</i>). Ze vzácnějších druhů vyšších poloh je zastoupena štěrbovka skalní (<i>Andraea rupestris</i>) a játrovka obrutka vykrojená (<i>Marsupella emarginata</i>).</p> <p>Skály a sutě jsou rovněž porostlé některými druhy lišejníků, např. terčovkou skalní (<i>Parmelia saxatilis</i>) nebo druhy rodu dutohlávka (<i>Cladonia</i>).</p> <p>Na skalách hnízdí výr velký (<i>Bubo bubo</i>) nebo krkavec velký (<i>Corvus corax</i>).</p> <p>Pozn.: V přírodní rezervaci se v minimální výměře nachází i biotop L8.1 Boreokontinentální bory svazu <i>Dicranio-pinion</i>, a to pouze ve vrcholových partiích skalních věží.</p>

Ekosystém	Podíl plochy v ZCHÚ (%)	Popis ekosystému
L5.4 Acidofilní bučiny	81	<p>Acidofilní bučiny svazu <i>Luzulo-Fagion sylvaticae</i> jsou na lokalitě z přírodních biotopů zastoupeny nejvíce. Ve stromovém patru převládá buk lesní (<i>Fagus sylvatica</i>) se vtroušeným smrkem ztepilým (<i>Picea abies</i>), vzácně se vyskytuje jedle bělokorá (<i>Abies alba</i>), javor klen (<i>Acer pseudoplatanus</i>) a ojediněle i jilm horský (<i>Ulmus glabra</i>).</p> <p>Bylinné patro je druhově chudé a místy chybí i úplně, rostou zde běžnější acidofilní druhy a acidotolerantní druhy, např. metlička křivolaká (<i>Avenella flexuosa</i>), ostřice kulkonosná (<i>Carex pilulifera</i>), šfavel kyselý (<i>Oxalis acetosella</i>), borůvka (<i>Vaccinium myrtillus</i>), jestřábník zední (<i>Hieracium murorum</i>), roztroušeně až vzácněji se objevují papratka samičí (<i>Athyrium filix-femina</i>), kapraď osténkatá (<i>Dryopteris carthusiana</i>), k. rozprostřená (<i>D. dilatata</i>), bukovník kapraďovitý (<i>Gymnocarpium dryopteris</i>) nebo pstroček dvoulistý (<i>Maianthemum bifolium</i>). Lesní porosty acidofilních bučin se místy prolínají s kulturními smrčínami.</p> <p>Starší bukové porosty jsou významným hnízdištěm dutinových druhů ptáků.</p>

B. útvary neživé přírody

Útvar	Geologická charakteristika	Popis útvaru
Čtyři palice	dvojslídne ortoruly svrateckého krystalinika	Členitý skalní hřeben tvořený třemi mohutnými skalními bloky. Směrem od severu jsou to Děvín (výška skalní stěny 28 m), Čtyřpaličatá skála (31 m) a Tvrz (22 m). Před Tvrzí je situován předsunutý nižší skalní útvar Opomenutá.

4 Cíl ochrany:

A. ekosystémy

ekosystém	cíl ochrany
S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin	zachování ekosystému na částečně exponovaných skalních útvarech a sutích
L5.4 Acidofilní bučiny	acidofilní bučiny přírodě blízké struktury s dostatečným podílem mrtvé dřevní hmoty

B. útvary neživé přírody

útvary	cíl ochrany
Čtyři palice	zachování částečně exponovaných skalních útvarů

5 Základní ochranné podmínky:

Základní ochranné podmínky přírodních rezervací jsou stanoveny v § 34 odst. 1 zákona.

6 Návrh bližších ochranných podmínek přírodní rezervace:

V souladu s ustanovením § 33 odst. 1 zákona se navrhuje, aby na území nově navržené přírodní rezervace bylo možno jen se souhlasem orgánu ochrany přírody provádět tyto činnosti a zásahy:

- příkrmovat a vnařit zvěř a zřizovat myslivecká zařízení s výjimkou jednoduchých posedů,
- provádět těžební a výchovné práce v lesních porostech v období od 1.1. do 30.6., s výjimkou těžeb nahodilých,
- provozovat horolezeckou činnost a vstupovat na skály v období od 1. 1. do 31. 3.,
- provádět značení horolezeckých terénů nebo umístování horolezeckých zařízení včetně osazování trvalých jisticích prostředků,
- upravovat povrch pozemních komunikací,
- provádět průzkumy živé i neživé přírody spojené s odebráním vzorků, sběrem materiálu nebo odchvy živočichů, pokud nejsou prováděné nebo zadávané příslušným orgánem ochrany přírody,
- pořádat hromadné sportovní, turistické a jiné akce.

7 Vymezení ochranného pásma:

Přírodní rezervace se vyhláší bez ochranného pásma.

8 Územně správní zařazení území:

- kraj: Vysočina, Pardubický
- okres: Žďár nad Sázavou, Svitavy
- obec s rozšířenou působností: Nové Město na Moravě, Polička
- obec s pověřeným obecním úřadem: Nové Město na Moravě, Polička
- obec: Křižánky, Březiny
- katastrální území: České Milovy, Březiny u Poličky

9 Parcelní vymezení pozemků dotčených záměrem na vyhlášení přírodní rezervace:

Katastrální území: 695220 České Milovy

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
512/23	lesní pozemek		297 673	297 673
939/4	lesní pozemek		673	673
Celkem				298 346

Katastrální území: 614238 Březiny u Poličky

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Způsob využití pozemku podle KN	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)*
1598/4	lesní pozemek		76 731	76 731
1601/3	lesní pozemek		694	694
Celkem				77 425

10 Předpokládaná výměra zvláště chráněného území:

Přírodní rezervace: 37,577 1 ha

11 Odůvodnění záměru:

11.1 Historie ochrany území:

Území bylo vyhlášeno Vyhláškou MŽP ČR č. 6/1991 ze dne 14. 12. 1990 jako státní přírodní rezervace Čtyři palice. Podle § 90 odst. 8 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny bylo území převedeno do kategorie přírodní rezervace. Podle plánů péče bylo usměrnováno lesnické obhospodařování lesního porostu v území.

11.2 Hlavní důvody zpracování záměru na vyhlášení PR:

Území je nově vyhlášováno podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny za účelem úpravy bližších ochranných podmínek a předmětů ochrany skalních MZCHÚ, úpravy územního vymezení, aby odpovídalo současnému stavu katastru nemovitostí, a sjednocení podoby vyhlášovacích předpisů. Bližší ochranné podmínky jsou definovány s ohledem na zefektivnění péče o předměty ochrany.

11.3 K názvu zvláště chráněného území

Zůstává zachován stávající název rezervace odvozený od historického a běžně užívaného názvu nejvýraznějšího skalního útvaru na jejím území.

11.4 Ke kategorii ochrany zvláště chráněného území

Pro vysoké zastoupení ekosystémů typických a významných pro oblast Žďárských vrchů je území Čtyř palic vyhlášeno jako přírodní rezervace. Stávající kategorie ochrany na lokalitě tak bude zachována.

11.5 K předmětům ochrany:

Předměty ochrany jsou vymezeny tak, aby obsáhly přírodní hodnoty území nově navržené přírodní rezervace v celém jejím rozsahu.

11.6 K cílům ochrany:

Cíle ochrany jsou formulovány s ohledem na zachování či zlepšení stavu přírodního prostředí lokality.

11.7 K návrhu bližších ochranných podmínek:

Bližší ochranné podmínky přírodní rezervace jsou navrženy v souladu s ustanovením § 44 odst. 3 zákona a jsou nastaveny tak, aby umožnily orgánu ochrany přírody usměrňovat činnosti, které nejsou zcela ošetřeny základními ochrannými podmínkami přírodní rezervace nebo chráněné krajinné oblasti a mohly by vést k nežádoucím změnám dochovaného stavu přírodního prostředí.

11.8 K jednotlivým bližším ochranným podmínkám na území přírodní rezervace:

ad a) přikrmovat a vnažit zvěř a zřizovat myslivecká zařízení s výjimkou jednoduchých posedů

Lokální zvýšení koncentrace zvěře v důsledku zřizování mysliveckých zařízení sloužících k přikrmování a vnažení zvěře může mít za následek výrazné změny přírodních podmínek. Dochází mimo jiné k poškozování vegetace (okus, ohryz, loupání, sešlap) a eutrofizaci. Ke zvyšování obsahu dusíku a fosforu v půdě či rozšiřování plevelů a nepůvodních druhů rostlin pak dochází samotným vnažením či přikrmováním.

ad c) provádět těžební a výchovné zásahy na lesních pozemcích v období od 1. 1. do 30.6. s výjimkou těžeb nahodilých

Přírodní rezervace je hnízdištěm řady druhů ptáků, včetně druhů zvláště chráněných či ohrožených. Těžební a výchovné zásahy, které nejsou legislativně nijak časově omezeny, jsou významnou rušivou činností a hnízdní možnosti některých druhů ptactva limituje, proto je vhodné je provádět mimo stanovenou dobu. V případě těžeb nahodilých se přihlíží k zájmu ochrany přírody na zachování lesního prostředí, k čemuž může přispět včasné vyhledání a zpracování aktivní kůrovcové hmoty, a k potřebě zajistit bezpečnost pro návštěvnickou veřejnost.

ad d) provozovat horolezeckou činnost a vstupovat na skály v období od 1. 1. do 31. 3.

Horolezecké využití skalních útvarů, popř. vstup veřejnosti bez použití horolezecké techniky, v tomto období ohrožuje společenstva předmětu ochrany a limituje hnízdní možnosti některých druhů ptactva.

ad e) provádět značení horolezeckých terénů nebo umisťování horolezeckých zařízení včetně osazování trolejových jisticích prostředků

Tyto činnosti vedou k poškozování a nežádoucím změnám povrchu skal a skalní vegetace.

ad f) *upravovat povrch pozemních komunikací*

Pohyb těžké techniky nebo úpravy provedené v nevhodnou dobu či nevhodnou technologií můžou způsobit nevratné změny přírodních podmínek nebo poškození populací druhů, které se na území přírodní rezervace vyskytují.

ad g) *provádět průzkumy živé i neživé přírody spojené s odebráním vzorků, sběrem materiálu nebo odchvy živočichů, pokud nejsou prováděné nebo zadávané příslušným orgánem ochrany přírody,*

Průzkumné práce ve zvláště chráněném území, zejména ty invazivní, je nutné koordinovat tak, aby nebyly ohroženy předměty ochrany. Výsledky mají být poskytnuté orgánu ochrany přírody, který vede přehled veškerých vědeckých poznatků týkajících se zvláště chráněného území.

ad h) *pořádat hromadné sportovní, turistické a jiné akce*

Lokality výskytu některých společenstev tvořících předmět ochrany přírodní rezervace mohou intenzivním pohybem osob při hromadné sportovní, turistické a jiné veřejné akci vážně poškozeny nebo zcela zničeny.

11.9 K vymezení hranice zvláště chráněného území:

Navržená hranice přírodní rezervace respektuje hranice parcel.

11.10 K vymezení hranic ochranného pásma zvláště chráněného území

Území přírodní rezervace se nachází na návrší a nehrozí tak kontaminace území splachem. Většina hranic je vedena po stávajících cestách nebo lesních průsecích, což zajišťuje jistou izolaci lesních porostů a dává vzniknout poměrně stabilním lesním okrajům. Ochranné pásmo není nezbytné k zajištění předmětů ochrany a zvláště chráněné území se tedy vyhláší bez ochranného pásma.

Přílohy:

- Orientační mapa PR Čtyři palice
- Zákres hranice PR Čtyři palice